

Микола ЦП

Здобувач вищої освіти ОС «Магістр»

спеціальності «Економіка»

Науковий керівник: **Гурська І. С.**,

канд. екон. наук, доцент кафедри економіки і менеджменту,

ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»,

м. Бережани

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Аграрний сектор економіки України – це цілісний комплекс, який тісно пов’язаний з природними умовами, ресурсами, технічними можливостями та кваліфікованими спеціалістами. Наша держава має значні можливості для розвитку аграрного сектору та перетворення його у високоефективну сферу економіки. Сприятливі ґрунтово-кліматичні передумови, родючі землі та давні хліборобські традиції сприяють подальшому його розвитку, одержанню врожаїв сільськогосподарських культур в обсягах, достатніх для забезпечення внутрішніх потреб і формування експортного потенціалу. Всі названі, а також інші умови і ресурси формують конкурентні переваги розвитку аграрного сектору економіки країни.

Розглядаючи аграрний сектор детальніше, можна виділити низку особливостей, які відрізняють його від інших галузей, а саме [4]:

- економічна діяльність аграрних підприємств прямопропорційно залежить від біологічних процесів, відповідно, створюються умови ризику та невизначеності;

- аграрне виробництво ведеться в різних ґрунтово-кліматичних умовах і впливає на результат діяльності сільськогосподарських підприємств; -

- процес сільськогосподарського виробництва залучує чотири ресурси, а саме: основні фонди, оборотні фонди, праця та земля. Це є ще одною відмінністю від, наприклад, промислових підприємств, де ресурсів залучається

всього три. До того ж, земля у сільському господарстві є головною складовою усього процесу відтворення;

- сезонність виробництва є характерною для сільськогосподарського виробництва та характеризується нерівномірним використанням засобів виробництва та робочої сили, а також нерівномірними надходженнями продукції та доходів протягом року;

- аграрний сектор не має можливості нормально функціонувати та розвиватись без додаткових коштів, а отже є кредитомісткою галуззю;

- агропромисловий комплекс є менш інвестиційно привабливою галуззю порівняно з іншими через тривалий період виробництва сільськогосподарської продукції;

- у сільському господарстві процес управління виробництвом дещо ускладнений, на відміну від інших галузей.

В умовах війни з Російською Федерацією перед Україною постає загроза зменшення рівня виробництва сільськогосподарської продукції. За оцінкою Мінагрополітики України та Київської школи економіки, загальна сума втрат, завданих сільськогосподарській галузі внаслідок широкомасштабного російського вторгнення в Україну, станом на 2022 р. сягнула 6,6 млрд дол. США [1].

В галузях аграрного сектору існує ряд проблем які перешкоджають його розвитку та конкурентоспроможності: непрозорість земельних відносин; невідповідність міжнародним стандартам якості та безпеки; низький рівень інвестування; неадаптовані законодавчі акти України до вимог ЄС; проблема перерозподілу ринку в ринковій самостійності; підвищена залежність від державного фінансування; низький рівень інноваційної активності; недосконала логістика.

Функціонування та конкурентоспроможність аграрного сектора країни тісно пов'язані з наявною матеріально-виробничою базою, технічними можливостями і підготовленими висококваліфікованими людськими ресурсами.

Значний потенціал аграрного сектору пов'язаний також з поєднанням агровиробників України та ЄС у виробничих ланцюгах та каналах збуту. Це дає змогу підвищити продуктивність виробництва за допомогою передових технологій і практик ЄС, збільшення масштабів діяльності у виробництві та переробки сільськогосподарської продукції, покращення умов доступу на світові ринки [3].

В Україні існують можливості для розвитку аграрного сектору під час війни, які перелічені нижче.

1. Диверсифікація. Конфлікт висвітлив ризики надмірної залежності від одного ринку для експорту сільськогосподарської продукції, такого як Росія. Як наслідок, для України з'явилася можливість диверсифікувати свої експортні ринки та дослідити нові можливості в інших країнах.

2. Підтримка малих фермерів. Дрібні фермери особливо постраждали від конфлікту, багато з них втратили свою землю або були змушені покинути свої домівки. Існує можливість надати підтримку цим фермерам через фінансову допомогу, навчання та доступ до ринків, що може допомогти їм відновити засоби до існування.

3. Підвищення самодостатності. Конфлікт порушив торговельні потоки та ланцюги постачання, що призвело до дефіциту деяких сільськогосподарських продуктів в Україні. Існує можливість підвищити самозабезпеченість у певних секторах, таких як овочі та фрукти, за рахунок збільшення внутрішнього виробництва.

4. Впровадження технологій. Конфлікт підкреслив необхідність підвищення ефективності та продуктивності в аграрному секторі. Існує можливість запровадити нові технології, такі як точне землеробство, що може допомогти збільшити врожайність і знизити витрати.

5. Покращення інфраструктури. Конфлікт пошкодив інфраструктуру, зокрема дороги та мости, що ускладнило транспортування сільськогосподарської продукції. Існує можливість інвестувати в ремонт і

поліпшення інфраструктури, що могло б сприяти розвитку торгівлі та поліпшенню доступу до ринків [2].

В Україні є кілька можливостей для розвитку аграрного сектору, зокрема, земельна реформа, експортний потенціал, технологічні інновації, державна підтримка та органічне землеробство. Крім того, під час конфлікту є можливість диверсифікувати експортні ринки, підтримати малих фермерів, підвищити самозабезпеченість, впровадити нові технології та покращити інфраструктуру. Для розвитку аграрного сектору в Україні необхідна постійна підтримка з боку уряду, боротьба з корупцією та врегулювання конфліктів. Крім того, для забезпечення довгострокової життєздатності сектору пріоритетом має стати впровадження сталих методів ведення сільського господарства та сприяння захисту довкілля.

Вирішення цих проблем дасть можливість розширити та модернізувати діяльність окремих аграрних підприємств, а також компаній, що є суміжними до них, і в результаті буде сприяти подальшому розвитку аграрного сектору.

Список використаних джерел

1. Огляд збитків від війни в сільському господарстві України. Непряма оцінка пошкоджень. Другий випуск, 10 листопада 2022. URL: <https://minagro.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/damagesreport...>
2. Проєкт Плану відновлення України. Матеріали робочої групи «Нова аграрна політика». URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/new-agrarian-policy.pdf>.
3. Руліцька К. Сільськогосподарські підприємства: аналіз діяльності та тенденції розвитку : монографія. Львів : Ліга-Прес, 2013. 212 с.
4. Скопенко Н. С. Основні напрями подолання негативних тенденцій розвитку АПК України. URL: <http://jrnl.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/download/294/283>.